

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БАЗИС УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Доведено, що основою процесу гарантування економічної безпеки підприємства є визначення та ідентифікація усіх викликів, ризиків і загроз, реалізація яких може спричинити зниження рівня безпеки, що неможливо без своєчасного отримання достовірної інформації. Розроблено організаційно-управлінський механізм формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, який передбачає налагодження тісної співпраці між структурними підрозділами підприємства з метою накопичення та передачі первинної інформації про ключові моменти господарської діяльності служб економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, інформаційне забезпечення, інформація, механізм.

Постановка проблеми. Ринкові умови, якими характеризується розвиток економіки, несуть в собі виклики та загрози діяльності суб'єктів господарювання. Ліквідація диспропорцій їхнього розвитку можлива на підставі зважених управлінських рішень, прийняттю яких сприятиме інформація щодо динаміки тенденцій у зовнішньому та внутрішньому середовищах, дії деструктивних чинників, які є носієм ризиків і небезпек безперервної діяльності підприємств.

Гарантування економічної безпеки як найважливішої умови функціонування кожного підприємства в ринкових умовах господарювання, неможливе без достовірної, оперативної, релевантної інформації та її аналітичного опрацювання [1]. Система інформаційного забезпечення відіграє важливу роль через організацію взаємодії різних структурних підрозділів та дає змогу суб'єктам безпеки адекватно та своєчасно реагувати на зміну внутрішнього та зовнішнього середовища, а відтак ефективно протидіяти викликам, ризикам та загрозам.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичний розробці питань, пов'язаних з підтримкою достатнього рівня економічної безпеки на усіх рівнях управління, багато уваги приділяли В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. Однак низка завдань, пов'язана з цією важливою економічною категорією, залишається недостатньо розробленою як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Мета роботи полягає у формуванні інформаційного базису процесу гарантування економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Передусім наголосимо, що основою прийняття будь-якого управлінського рішення, зокрема і в процесі гарантування економічної безпеки підприємства, є інформація. Коротко охарактеризуємо суть інформації та інформаційного забезпечення. Так, А. Шеремет та М. Вахрушина під інформацією розуміють "факти, дані, результати спостережень...", тобто все, що певним чином розширяє наші знання" [10, с. 17; 2, с. 15]. На думку М. Пушкаря, "інформація – це субстрат, необхідний і обов'язковий для того, щоб оціни-

ти ситуацію, виробити можливі альтернативи управлінських рішень та відібрати найдоцільнішу з них для практичного використання" [8].

Без істотної конкретизації зазначимо, що інформація, яка необхідна для управління підприємством, представляє собою різні повідомлення економічного, технологічного, соціального та іншого змісту. Під "управлінською" розуміють інформацію, що обслуговує процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і забезпечує вирішення завдань організаційно-економічного управління підприємством [4, с. 89].

Суб'єкти економічної безпеки, на наш погляд, зацікавлені в трьох типах інформації:

1. Інформація про діяльність у минулому, що дає змогу оцінити успішність діяльності підприємства та ефективність управління.
2. Інформація про поточний стан підприємства, що дає змогу ідентифікувати значну кількість загроз і ризиків, реалізація яких може призвести до зростання рівня небезпеки.
3. Інформація про діяльність підприємства в майбутньому [3]. У цьому контексті, важливим є отримання інформації для прогнозування можливих змін рівня безпеки та розроблення адекватних превентивних захисних заходів.

Розширення сфери використання інформації у процесі прийняття управлінських рішень вимагає окремого розгляду питання щодо раціонального використання каналів зв'язку, тобто формування інформаційного забезпечення із чітким визначенням суб'єктів, вимогами до інформації, періодичності надходження та організацією зворотного зв'язку.

Як зазначає В. Пантелєєв, інформаційне забезпечення – це цілеспрямована робота зі збирання інформації, її реєстрації, передавання, опрацювання, узагальнення, зберігання та пошуку суб'єктами контролю з метою використання для управління [7].

Смирнова В. під інформаційним забезпеченням діяльності підприємства розуміє сукупність форм, методів та інструментів управління інформаційними ресурсами, необхідних і придатних для реалізації аналітичних та управлінських процедур, що забезпечують стабільне функціонування підприємства, його стійкий перспективний розвиток [9]. Дещо інший підхід має П. Беленький [5], який інформаційне забезпечення розглядає як економічну категорію, сутність якої полягає в стимулюванні інформаційного обміну між суб'єктами взаємодії. Більш спрощеним є підхід, поданий у [6], де інформаційне забезпечення розглядають як комплекс програмно-технічних засобів і методів виробництва, оброблення і використання інформації.

У контексті вирішення проблеми гарантування безпечних умов розвитку для вітчизняних підприємств, доцільно, беручи до уваги процитований вище науковий доробок, підкреслити важливість отримання первинної інформації для формування адекватних захисних заходів. На більшості вітчизняних підприємств чисельність власної служби безпеки фактично мінімальна, що істотно знижує ефективність виконання тих завдань, які ставлять перед суб'єктами безпеки, зокрема через неможливість своєчасного отримання достовірної інформації. З іншого боку, процес збирання інформації суб'єктами безпеки доволі часто дублюється із роботою працівників інших підрозділів, що спричиняє неефективне використання кадрового потенціалу підприємства. Відтак, зазначене спонука-

ло до побудови організаційно-управлінського механізму формування інформаційного базису забезпечення економічної безпеки підприємства (рис.).

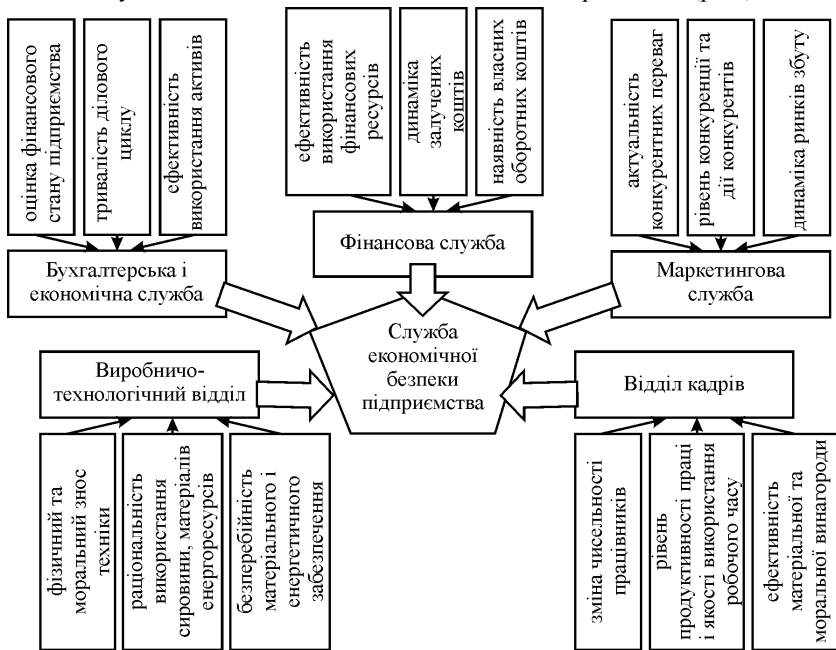

Рис. Організаційно-управлінський механізм формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Згідно з розробленим механізмом, служба безпеки не має займатися збором первинної інформації, а сформувати інформаційні канали для співпраці із іншими підрозділами підприємства. Завдання ж суб'єктів безпеки має звести до узагальнення та аналітичного опрацювання з метою ідентифікації моменту виникнення та розвитку зовнішніх і внутрішніх викликів, ризиків і загроз.

Висновок. Підсумковим висновком може бути теза, що ефективність гарантування економічної безпеки підприємства, тобто завчасне виявлення викликів, ризиків та загроз, які негативно впливають на рівень безпеки, значною мірою залежить від організації інформаційного забезпечення, для чого необхідна тісна співпраця між структурними підрозділами, з метою ефективнішого використання наявного кадрового потенціалу та забезпечення безпечних умов розвитку підприємства.

Література

1. Ареф'єва О.В. Сучасний стан та ключові загрози для розвитку підприємств авіаційної галузі в Україні [Електронний ресурс]/ О.В. Ареф'єва, А.М. Штангрет// Проблеми системного підходу в економіці. – 2011, № 1. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_1/index.html
 2. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учет: учеб. пособ./ М.А. Вахрушина. – М.: ЗАО "Финстатинформ", 1999. – 359 с.
 3. Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів/ Л. Гуцаленко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2010, № 12. – С. 24-32.

4. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: підруч./ Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидок та ін. – Житомир: ПП "Рута", 2002. – 544 с.
 5. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми)/ Наук. ред. д-р екон. наук, проф. П.Ю. Беленький. – Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2002. – 112 с.
 6. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов/ Под общ. м науч. ред. проф. В.И. Сергеева. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 976 с.
 7. Пантелеев В.П. Аудит/ В.П. Пантелеев. – К.: "Видавничий дім "Професіонал", 2008. – С. 158.
 8. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): моног./ М.С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-бланш, 2006. – 334 с.
 9. Смирнова В.В. Информационное обеспечение развития предпринимательских структур/ В.В. Смирнова, А.О. Апостолов// Економіка. Менеджмент. Підприємство. Зб. наук. праць СНУ ім. В. Даля. – 2003, вип. 11. – С. 294-297.
 10. Управленческий учет: учеб. пособ./ под редакцией А.Д. Шеремета. – М.: ФБК-ПРЕСС, 1999. – 512 с.

Ареф'єва А.В. Информационный базис управления экономической безопасностью предприятия

Доказано, что основой процесса обеспечения экономической безопасности предприятия является определение и идентификация всех вызовов, рисков и угроз, реализация которых может привести к снижению уровня безопасности, что невозможно без своевременного получения достоверной информации. Разработан организационно-управленческий механизм формирования информационного обеспечения экономической безопасности предприятия, который предусматривает налаживание тесного сотрудничества между структурными подразделениями предприятия с целью накопления и передачи первичной информации о ключевых моментах хозяйственной деятельности службе экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, информационное обеспечение, информация, механизм.

Arefieva A. V. Information Basis for Management of Economic Security of the Company

The basis for the economic security guarantee is proved to be the defining and identification of all the challenges, risks and threats, implementation of which may result in lower security that is impossible without timely getting of reliable information. Organizational and management information support mechanism for guaranteeing economic security, which involves establishing close cooperation between the structural subdivisions of the enterprise in order to accumulate and transfer primary data on key aspects of economic activity of economic security.

Keywords: economic security, information security, information mechanism, reliable information.

УДК 658.14

Доц. С.И. Чимшиш¹, д-р екон. наук;
доц. Л.Д. Чалапко², канд. екон. наук

"ЗОЛОТОЕ ПРАВИЛО" ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ

Управление финансовой устойчивостью является одним из основных элементов финансового менеджмента на предприятии, необходимым условием стабильного развития предприятия. Поэтому именно сейчас, в настоящее время повышение процессов глобализации в экономике, обеспечение финансовой устойчивости и управления ею является одной из приоритетных задач. Ключевым аспектом здесь является понятие "финансо-

¹ Днепропетровский НУ железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна;

² Львовская государственная финансовая академия